

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

SOK-studiedag

Effectief onderwijs: de leraar doet er toe!

7 december 2012

Affligem, België

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

De principes van opbrengstgericht werken

Linda Odenthal

Opbrengstgericht werken is geen doel maar een middel!

1. Waarom?

- Drijfveren
- Waarden
- Betrokkenheid
- Bestaansrecht
- Motivatie

2 Hoe?

- Competenties
- Instrumenten
- Procedures

3 Wat?

- Doelen
- Resultaten
- Opbrengsten

Begin met het waarom!

- Opbrengstgericht werken is een middel om de kwaliteit van onderwijs te verbeteren en (leer)resultaten te verhogen. Dat vraagt om een duidelijke visie op kwaliteit en (leer)resultaten.

Verschillende beelden van het waarom

- Bij het onderwijs is altijd sprake van verschillende groepen stakeholders (leerlingen, ouders, schoolleiders, de overheid, inspectie, etc.) met verschillende beelden van het waarom.
- Scholen hebben vaak een bredere kijk op het ‘waarom’ dan de politiek; zij kijken anders naar onderwijskwaliteit.

Bij elkaar brengen van beelden

- Inzetten van de dialoog en het delen van beelden in plaats van eenzijdig informeren, beargumenteren, overtuigen en toelichten.
- In de kern gaat het bij goed onderwijs om het beste uit alle leerlingen te halen.

Opbrengstgericht werken, hoe?

- Je kunt denken dat je met elkaar aan hetzelfde werkt, maar zonder goede afspraken kan er toch iets anders ontstaan dan je samen voor ogen had.

Opbrengstgericht werken is...

- Ambitieuze doelen en hoge verwachtingen hebben van alle leerlingen.
- Doelgericht gegevens verzamelen en die gebruiken om de beoogde (verbetering van) leerlingenresultaten te realiseren.

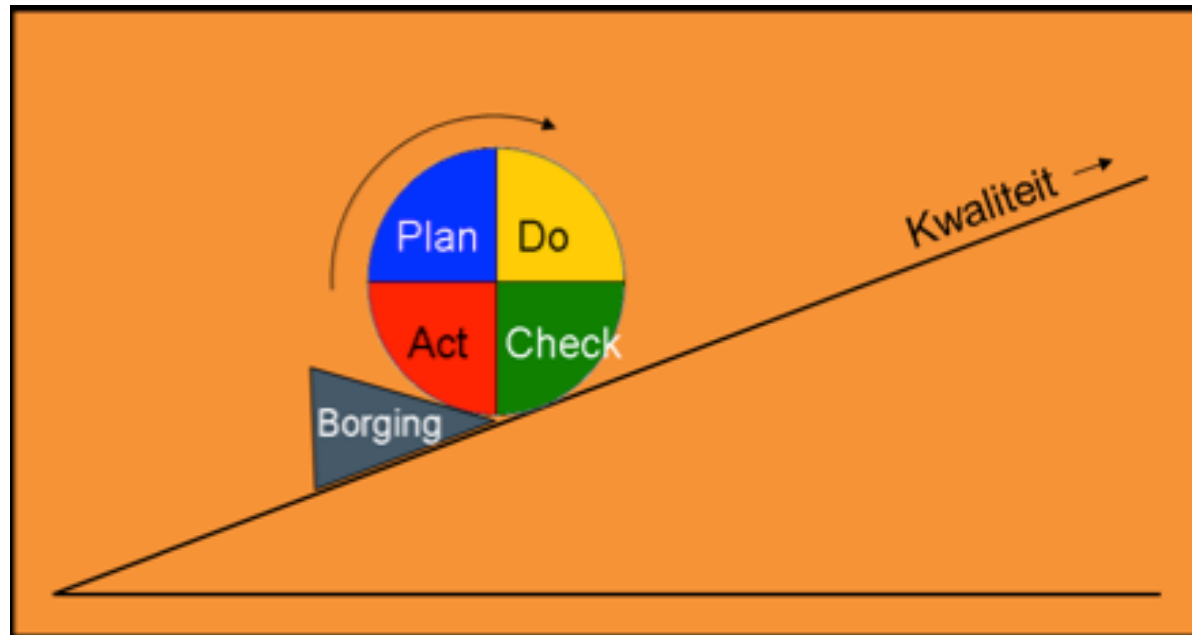
Evaluatieve cyclus van opbrengstgericht werken

Wat is nieuw?

We hadden toch al de PDCA-cyclus?

Een belangrijk verschil: Kwaliteitszorg startte buiten klas

Focus op verantwoording:

- Uniform, gedocumenteerd kwaliteitssysteem
- Heldere beschrijvingen van verantwoordelijkheden, procedures en werkafspraken
- Plannen en evaluaties
- Beheersen en controleren

Focus op schoolontwikkeling:

- Kwaliteitscyclus als leercyclus
- Verklaringen voor bereikte resultaten, transparantie en dialoog
- Evaluaties om van en met elkaar leren

Vertekende beelden in de school

- “In de klas heb je niets aan kwaliteitszorg”
- “Kwaliteitszorg is een papieren tijger”
- “Kwaliteitszorg is de verantwoordelijk van de schoolleiding”
- “We doen het voor de inspectie van onderwijs”

Opbrengstgericht werken start in het klaslokaal

- ... het zijn de leraren die zich moeten laten sturen door de resultaten van leerlingen.
- ...toetsresultaten spelen daarin een rol, maar zeker ook observaties van leerlingen, nakijken van werk, etc.

Nodig zijn competente leraren

- die effectief instructie geven,
- hun onderwijsdoelen, inhouden en didactiek kunnen afstemmen op verschillen tussen leerlingen en
- voortdurend - dus niet alleen bij de toets - reflecteren op het effect van hun lessen op de leerresultaten van leerlingen.

Benodigde kennis en vaardigheden

Van diagnose naar leeractiviteit

- Gebruik van leerlingvolgsystemen
- Uitvoeren van analyses
- Interpretieren van analyses
- Bepalen van vervolgstappen

Maar ook nog altijd,.....

- Vakinhoudelijke kennis en opbouw leerstof
- Kunnen differentiëren op inhoud en instructiemethoden
- Beheersen van groepsorganisatie en klassenmanagement

Opbrengstgericht werken = samen werken aan goed onderwijs

Dat vraagt:

- Afstemming tussen alle lagen van de school
- Een opbrengstgerichte cultuur
- Opbrengstgericht leiderschap
- Duidelijk toetsbeleid
- Toegang tot data
- Professionalisering (b.v. data-analyse en stellen diagnoses)

De rol van de leidinggevende

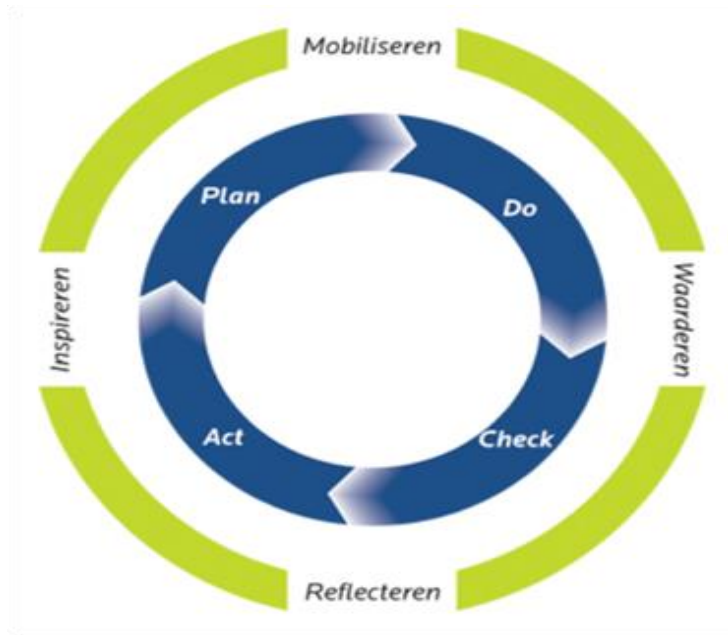
- het formuleren van specifieke doelen voor de school,
- het organiseren van ondersteuning om met data te werken, zoals toetsresultaten, examenresultaten, leerlingvolgsystemen, etc.
- het ontwikkelen van kwaliteiten (kennis en vaardigheden) en een cultuur, waarin samenwerking wordt gestimuleerd,
- het creëren van een klimaat van vertrouwen, waarin het gebruik van data als normaal wordt beschouwd.

Don't bother me with those new tools, I've got a battle to fight

Rol van de leidinggevende

- Om de PDCA-cyclus komt een tweede cyclus te liggen.
- Plan wordt gevolgd door mobiliseren van mensen zodat de plannen worden uitgevoerd
- Do, door waarderen
- Check, door reflecteren op de betekenis
- Act, door inspireren om te komen tot nieuwe plannen.

SMART en MAGIE-doelen

- Specifiek
- Meetbaar
- Acceptabel
- Realistisch
- Tijdgebonden
- Meetbaar
- Acceptabel
- Gecommuniceerd
- Inspirerend
- Engagerend

SMART-doelen bezitten niet altijd het vermogen mensen te motiveren. De doelen die verbonden zijn met missie en visie inspireren en engageren meer.

Alignment: coördineren en afstemmen

- alle vitale elementen van de organisatie werken op ieder ogenblik in dezelfde richting.
- iedere actor in de keten van bestuur tot en met leraar die zorg draagt voor het opbrengstgericht werken in de laag zelf én op de verbinding met de andere niveaus.

Wat levert opbrengstgericht werken op?

- Doelen
- Resultaten
- Opbrengsten

Het werkt!

Scholen die systematisch hun toetsgegevens analyseren en gebruiken hebben betere resultaten, zo blijkt onder andere uit onderzoek van de Nederlandse Inspectie van het onderwijs.

Doelen

- Het optimale uit iedere leerling halen.
- Hoge verwachtingen hebben van iedere leerling.
- Uitdagende doelen formuleren voor iedere leerling
 - Als je de lat te laag legt, stap je eroverheen
 - Als je de lat te hoog legt, loop je eronderdoor

Maar,

Een geïsoleerde focus op hogere leerprestaties blijkt een beperkt en riskant ideaal:

- Eenzijdige nadruk op niveau
- Nederland dreigt zich teveel op Nederlands, Engels en Wiskunde te richten
- Roept strategisch gedrag op
- Teaching to the test
- Uitsluiting leerlingen die mindere prestaties halen

Doelen van onderwijs

- Kwalificatie van kinderen, jongeren en volwassenen.
- Socialisatie
- Persoonsvorming

Dus, begin met het waarom!

Doelen van het onderwijs

- Kwalificatie van kinderen, jongeren en volwassenen.
- Socialisatie
- Persoonsvorming

Houd rekening met alle vier de creatiekrachten

Het Creatieproces

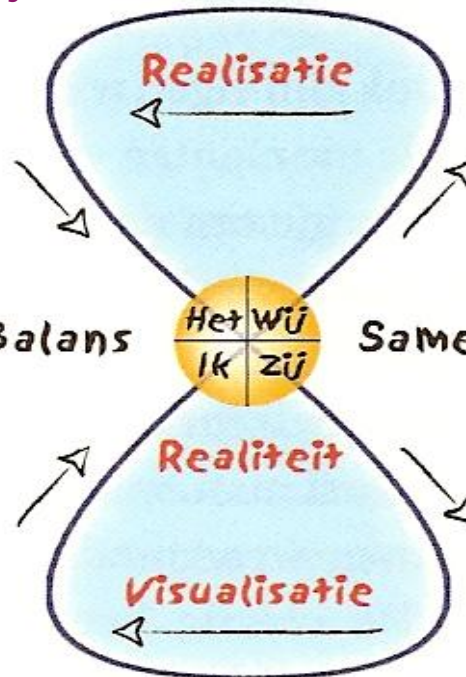
Het-kant

- Plannen
- Organiseren
- Beheersen

Vormkracht

Projecten uitvoeren

Wij- aan de het-kant verbinden

Wij-kant

- Draagvlak
- Verantwoordelijkheid
- Bundeling competenties

Samenwerkingskracht

Van creatie naar exploitatie

Het-kant aan de wij-kant verbinden

Inrichten regie

Ik- aan de wij-kant verbinden

Ik-kant

- Reflectie
- Visie / Ideaal
- Energie / Verbinding

Beeldkracht

Visieontwikkeling

Zij- aan de ik-kant verbinden

Zij-kant

- Inspiratie
- Tijdgeest
- Kansen / Grenzen

Voedingskracht

Opbrengstgericht werken kent de nodige valkuilen, en toch.....

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Linda Odenthal
l.odenthal@cps.nl

CPS Onderwijsontwikkeling en advies

Plotterweg 30
3821 BB Amersfoort
Postbus 1592
3800 BN Amersfoort

T [033] 453 43 43
F [033] 453 43 53
E cps@cps.nl
www.cps.nl